

in sem se dobro odrezal. Na koncu nas je vse pohvalil, vso drugo uro pa je gospod učitelj pravil smešnice, prigodbe in se smehljajal.

V nedeljo je gospod učitelj omenil očetu, da sem vpričo nadzornika dobro znal nemški odgovarjati. Oče pa je samo vprašal, če sem to tudi razumel, kar sem odgovarjal.

Pa se spominjam še nekega lepega dne. Zunaj zima in mráz v sobi pa prijetna toplota, posebno še na veliki krušni peči. V omari sem zasledil povest o Genovefi, ki jo je nam otrokom že učiteljica med poukom pripovedovala v nemščini, pa je žal slovenski otroci nismo povsem razumeli. Hajd s knjigo na peč, dlani na lice in storijo pred se. Vrste na prvih straneh sem počasi prebredel, drugo poglavje je hitreje izginjalo, na koncu pa sem ob napetem dejanju knjigo požrl. To je bila prva knjiga, ki sem jo kot šolar prečital.

Sedaj sem znal slovenski čitati.

V septembru leta 1894. je v prvi slovenski uri na celovški gimnaziji profesor Šajnik razdelil liste in začel narekovati: »Bila je huda zima, da je drevje pokalo...« Spogledali smo se, gospod profesor pa je povedal, da naj napišemo, kakor vemo in znamo. In pisali smo, eni tako, drugi drugače, eni z gajico, drugi z nemško gotico. Pod diktatom smo morali napisati, kje smo hodili v ljudsko šolo. Drugo uro nam prinese popravljene šolske vaje. Pisali smo popravo. In tako smo se pri profesorju Šajniku v Celovcu polagoma naučili tudi slovenski pisati. Staršem, gospodu katehetu in gospodu profesorju Šajniku bom vedno ostal hvaležen za vse lepe nauke in za vsako slovensko besedo.

Gregorčič - Gruntarjeva knjižnica v Ljubljani

Josip Sašel:

Torka.

(Narodna.)

Rajno je razpoloženje v kmetski hiši ob zimskih večerih, ko ženske predejo, moški kako orodje obdelujejo, otroci pa se stiskajo na derah in z odprtimi očmi in usti poslušajo bajke o gornem možu, ki preganja žarkžene, o škratu v pečeh in škuberlu pod zemljo v jamah, o škopnjaku, ki kljuje otroke! Vse te pošasti divjajo zunaj v temni, v mrzli noči, samo do kapa se smejo hiši približati — varno je na derah! Samo ena pošast prodre tudi v zavetišče hiše, ako predice niso dosti previdne, to je strašna in kruta Torka. Ona nastopi s šumom in mrzlim pišem, ako ženske v tore večer (t. j. v torek zvečer) črez deveto uro predejo: ali pa tudi druge večere, ako predica, ki gre spat, ne vrže niti s kolovrata in ne napravi čezenj križa. Ob teh pogojih dobi Torka oblast, puhne v hišo, kolovrati začno oglušujoče brneti in v trenutku je vse nazaj odpredeno: gorje pa tistemu, kdor je še živ v sobi!

Neka gospodinja je bila tako predrzna, da je kar črez prepovedan čas naprej predla. Vse obupane so jo opazovale dekle, pa se niso upale zapustiti dela, dokler je gospodinja še vztrajala. Ko je pa ura na steni devet odbila, se je ena dekla za drugo vzdignila in zmuznila iz sobe, ne da bi vrgla niti s kolovrata ali napravila križ, da bi gospodinja mislila, da pride še nazaj. Ko je nazadnje gospodinja sama obstala in kar naprej predla, nastane nenkrat strahovit piš in šum, prazni kolovrati začno brneti in se nazaj vrteti luči ugasnejo. Toliko da je gospodinja še skočila v kamrico poleg k stari materi v postelj, ki jo je prišla z roko črez pas, iz teme pa se je slišal votel glas: »Sreča tvoja, da te varuje železen obroč, drugače bi te zmlela kakor mlinski kamen moko!«